NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN
AANVULLINGSEKSAMEN – MAART 2019

AFRIKAANS HUISTAAL: VRAESTEL I

Tyd: 3 uur | 100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n Addendum van 9 bladsye (i–ix). Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.

2. In hierdie vraestel is daar drie afdelings:

   AFDELING A: Begrip, Taal, Styl, Teksverwerking (50 punte)
   AFDELING B: Poësie (30 punte)
   AFDELING C: Visuele geletterdheid en Kritiese taalbewustheid (20 punte)

3. Beantwoord AL die vrae in Afdeling A en C.

4. In Afdeling B is daar een keusevraag, nl. Vraag 5 of 6. Beantwoord dus drie vrae in hierdie afdeling: Vraag 4 (verpligtend), Vraag 5 of 6 (kies een) en Vraag 7 (verpligtend).

5. Jou antwoorde moet presies soos die vrae genommer wees.

6. Begin elke Vraag **boaan 'n nuwe bladsy**. Rofwerk moet duidelik aangedui word.

7. Laat 'n reël oop tussen antwoorde en skryf slegs binne die regterkantse kantlyne.

8. Lees die instruksies by ELKE vraag noukeurig deur en voer die opdragte presies daarvolgens uit. Let veral op die puntetoekenning by elkeen van die vrae as riglyn vir die antwoord se lengte.

9. Dit is in jou eie belang om netjies en duidelik leesbaar te skryf.

10. Goeie taalversorging sal in jou guns tel.

IEB Copyright © 2019

AFDELING A TAAL, BEGRIP EN TEKSVERWERKING

VRAAG 1

Lees die rubriek deur Lizz Meiring, "Daaglikse katastrofes" (Teks 1 in die Addendum), en beantwoord die volgende vrae.

1.1 Kan 'n persoon wat haarself as natuurlik optimisties (paragraaf 2) beskryf, ook aan vervolgingswaansin ly? Motiveer jou antwoord kortliks. (2)

1.2 Verduidelik die gebruik van aanhalingstekens in paragraaf 3. (2)

1.3 Die akuut-aksentteken word om twee verskillende redes in die eerste twee sinne van paragraaf 3 gebruik. Kies **een** van die twee gevalle, **haal dit aan** en **verduidelik** waarom die aksentteken daar gebruik word. (2)

1.4 Verduidelik die betekenis van die onderstreepte vergelyking in paragraaf 3 en hoe relevant dit is by die situasie wat beskryf word. (2)

1.5 Lees weer die volgende sinne uit paragraaf 3:

> Die mammas wat saam met my in die winkel is, brom ongeduldig. Hoe durf ek hulle fyn beplande dag omvergooi? Klein Chantellete-Nadine moet by haar balletklas uitkom en Jean-Troy is klaar laat vir sy disleksie-speelgroep.

Lizz Meiring bepeins die effek wat sy op ander mense in die winkel het. Wat **weet** en **dink** sy en is haar afleiding geregverdig? Motiveer jou antwoord kortliks. (2)

1.6 Verskaf 'n **antoniem** vir die woord "freneties" (paragraaf 3). (1)

1.7 Waarom word die laaste sin van paragraaf 3 tussen hakies geplaas? Betrek die konteks in jou antwoord. (2)

1.8 Hoe verseker Meiring kontras tussen paragraaf 3 en 4? (1)

1.9 In paragraaf 4 en paragraaf 13 is daar onderstreepte sinne. Kies EEN van die twee sinne, dui aan of dit in die **lydende vorm** of in die **bedrywende vorm** is, en skryf die sin dan in die ander vorm oor. (2)

1.10 Wat is die implikasie van Groot Frik se woorde in paragraaf 6? (1)

1.11 Bevat paragraaf 11 'n kompliment? Motiveer jou antwoord kortliks. (2)

1.12 Waarom is paragraaf 6 tot 11 soveel korter as die voorafgaande paragrawe? (1)

1.13 Hoe hou paragraaf 12 verband met die rubriek as geheel en hoe word alliterasie gebruik om hierdie verband te ondersteun? (2)

1.14 Bespreek die implikasie van die slotsin in 'n kort paragraaf. Verwys spesifiek na die ongewone manier waarop die laaste woord geskryf word. (3)

[25]

IEB Copyright © 2019

VRAAG 2

Lees die twee lesersbriewe uit *Die Burger* deur Emil Scheepers en Willie Mulder (Teks 2 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

2.1 In albei die briewe verwys die skrywers na sportmanne se spoegery.

2.1.1 Waarom is dit vir die skrywers 'n probleem dat sportmanne op die veld spoeg? (1)

2.1.2 Hoe voel jy oor sportuitsendings op televisie?

- Indien jy hou van sport en sportuitsendings, pla dit jou ook as sportmanne op die veld spoeg?
- Indien jy nie van sport hou nie en nie daarna kyk nie, waarom voel jy so oor sport?

Motiveer elke keer jou antwoord kortliks. (2)

2.2 Lees weer Emil Scheepers se brief (Teks 2a in die Addendum).

2.2.1 Wat bedoel Scheepers in paragraaf 1 met **pragtige prestasies**? (1)

2.2.2 Wat is die effek van die vraagsinne wat hy in paragraaf 2 gebruik? (1)

2.2.3 Die vraagtekengebruik in paragraaf 3 is nie korrek nie. Hoekom is dit in hierdie sin verkeerd? **Verander** nou die sin sodat die gebruik van die vraagteken korrek is. (2)

2.2.4 Dink jy dat dit "ons kapteins en afrigters" se taak is om te sorg dat die spelers nie op die veld spoeg nie? (2)

2.2.5 Sê in jou eie woorde watter **aanname** Scheepers in die laaste sin van sy brief maak en of jy dink dat hy korrek is. Motiveer jou antwoord. (2)

2.3 Lees weer die brief van Willie Mulder (Teks 2b in die Addendum).

2.3.1 Mulder gebruik in sy brief 'n paar **onvolledige sinne**. Haal EEN onvolledige sin aan. Noem die fout en sê wat die effek daarvan op sy brief is. (2)

2.3.2 Mulder gebruik in paragraaf 1 die woord "dames" en in paragraaf 2 die woord "vroue". Is hierdie twee woorde presiese sinonieme of is die een meer geskik as die ander in hierdie konteks? Motiveer jou antwoord kortliks. (2)

[15]

VRAAG 3 TEKSVERWERKING

Lees Rochélle Human se artikel "Vitamien D kan kanker voorkom" (Teks 3 in die Addendum) en voer dan die volgende opdrag uit.

KONTEKS

Jy is 'n redaksielid van julle skoolkoerant en doen spesifiek verslag oor gesondheidsake en leefstylkwessies. Jou redakteur het jou gevra om Rochélle Human se artikel oor **nuwe navorsing en die waarde van Vitamien D** te verkort tot 'n **berig** met **een paragraaf van 90 woorde** vir die volgende uitgawe. Fokus op **wat jou skoolmaats behoort te doen om voordeel te trek** uit die navorsingbevindinge.

OPDRAG

Skryf die paragraaf van 90 woorde wat jy aan jou redakteur gaan voorlê.

BELANGRIK

- Verskaf 'n **opskrif** vir die berig (dit word NIE by jou woordtelling ingereken nie, maar moet by die inhoud pas).
- Dui jou **woordtelling** onder jou finale paragraaf aan. Tel alle woorde, ook *die* en *'n*.
- Sorg dat jou **oefenlopie** duidelik deurgetrek is.
- Jy moet **tien of elf feite** in jou paragraaf insluit.
- Jy hoef **geen bronverwysings** in te sluit nie.
- Jou paragraaf sal met 'n **metingskaal** nagesien word wat die inhoud, die taalgebruik en die spelling in ag neem.

[10]

50 punte

IEB Copyright © 2019

AFDELING B GEDIGTE (VOORBEREID EN ONVOORBEREID)

VRAAG 4 VERPLIGTE VRAAG

Lees die gedig "Winter" deur N.P. van Wyk Louw (Teks 4 in die Addendum) deur en beantwoord die volgende vrae.

4.1 Watter tipe sonnet het Louw hier geskryf? Motiveer jou antwoord kortliks. (2)

4.2 Die eerste woorde van die sonnet is: "Nou lê die aarde ...".

Indien 'n mens sou begin met die onderwerp van die sin (met ander woorde: "Die aarde lê nou ...") is daar geen ritmiese verskil soos deur die tradisie van die sonnet voorgeskryf word nie.

Waarom, dink jy, het die digter verkies om met "Nou ..." te begin? (1)

4.3 Haal drie losstaande woorde uit die gedig aan wat op water dui en verduidelik die belangrikheid daarvan in die gedig. (2)

4.4 Benoem die **klanktegniek** wat in versreël 9 voorkom en bespreek die funksie daarvan in die gedig. (2)

4.5 Bespreek in 'n kort paragraaf waarom die frase "'n helder middag" (versreël 10) so belangrik is vir die progressie in die gedig. (3)

4.6 Bespreek die toepaslikheid van die vraagsin van die slotkoeplet. (2)

[12]

BEANTWOORD VRAAG 5 OF VRAAG 6

VRAAG 5 KEUSEVRAAG

Lees die gedig "'n Student skryf aan sy meisie" deur Hennie Aucamp (Teks 5 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

5.1 By hierdie gedig se titel verskyn 'n aanhaling uit die werk van die Russiese skrywer Iwan Toergenjef as **motto**. By die titel van Johan de Jager se gedig "Ode" (Teks 6 in die Addendum) verskyn 'n **opdrag** aan die Russiese digter Yevgeny Yevtushenko.

Wat is die nut van sulke opdragte en motto's **in die algemeen** en waarom haal Aucamp **spesifiek** uit Toergenjef se werk aan? (2)

5.2 Die gedig gee 'n beskrywing van die landskap.

5.2.1 Haal **een versreël** uit die gedig aan waarin die **landskap** duidelik uitgebeeld word. (1)

5.2.2 Bespreek die spreker se ervaring van en sy verhouding met die landskap soos dit in die gedig uitgebeeld word. (3)

5.3 Dink jy dat matrikulante van 2019 nog daarby sal baat om Aucamp se gedig te bespreek? Motiveer jou antwoord kortliks deur na spesifieke aspekte van die gedig te verwys. (2)
[8]

OF

VRAAG 6 KEUSEVRAAG

Lees die gedig "Ode" deur Johan de Jager (Teks 6 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

6.1 By hierdie gedig se titel verskyn die **opdrag** "Vir Yevgeny Yevtushenko" – Yevtushenko is 'n Russiese digter. By die titel van Hennie Aucamp se gedig "'n Student skryf aan sy meisie" (Teks 5 in die Addendum) verskyn 'n aanhaling deur die Russiese skrywer Iwan Toergenjef as **motto**.

Wat is die nut van sulke opdragte en motto's **in die algemeen** en waarom verwys De Jager **spesifiek** na Yevtushenko? (2)

6.2 Die gedig gee 'n beskrywing van die landskap.

6.2.1 Haal **een versreël** uit die gedig aan waarin die **landskap** duidelik uitgebeeld word. (1)

6.2.2 Bespreek die spreker se ervaring van en sy verhouding met die landskap soos dit in die gedig uitgebeeld word. (3)

6.3 Dink jy dat matrikulante van 2019 nog daarby sal baat om De Jager se gedig te bespreek? Motiveer jou antwoord kortliks deur na spesifieke aspekte van die gedig te verwys. (2)
[8]

IEB Copyright © 2019

VRAAG 7 VERPLIGTE VRAAG (ONVOORBEREIDE GEDIG)

Lees die gedig "'n blik op 'n dorp" deur Pieter Hugo (Teks 7 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

7.1 Dui aan hoe die titel as dubbelsinnig gelees kan word. (2)

7.2 Verduidelik die beeldspraak in strofe 1 en dui aan hoe dit deur middel van 'n klanktegniek beklemtoon word. (2)

7.3 Bespreek die progressie wat in strofe 3 tot 6 voorkom. (3)

7.4 Hoe sluit strofe 7 aan by die progressie wat jy in Vraag 7.3 bespreek het? (2)

7.5 Dink jy die kru woorde in strofe 7 was nodig? Motiveer jou antwoord kortliks. (1)
[10]

30 punte

AFDELING C VISUELE GELETTERDHEID

VRAAG 8

Bestudeer die spotprent deur Fred Mouton (Teks 8 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

8.1 Hoe word die haas se verontskuldiging in dit wat hy sê, benadruk? (1)

8.2 Bekyk die twee kinders in die spotprent.

8.2.1 Beskryf die **emosie** wat sigbaar is op die twee kinders se gesigte. (1)

8.2.2 Beskryf die kinders se gesigsuitdrukkings wat die emosie (Vraag 8.2.1) uitbeeld. (1)

8.2.3 Noem TWEE dinge omtrent die seun se lyftaal wat hierdie emosie (in Vraag 8.2.1) verder ondersteun. (1)

8.3 Bekyk die Paashaas.

8.3.1 Watter emosie is daar by die Paashaas te sien? (1)

8.3.2 Bespreek die Paashaas se gesigsuitdrukking, lyftaal en woorde ter ondersteuning van jou antwoord in Vraag 8.3.1. (3)

8.4 Wat lei jy af omtrent die kinders se lewensomstandighede uit die manier waarop die huis én tuin uitgebeeld word? (2)

8.5 Die muisie (in die middel onder) sê: "Laasjaar sou so-iets **haas** ondenkbaar gewees het."

Verskaf 'n gepaste **sinoniem** vir die woord "haas" in die muisie se woorde. (1)

[11]

IEB Copyright © 2019

VRAAG 9 ADVERTENSIE

Bestudeer die Peaceful Sleep-advertensie (Teks 9 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

9.1 Bekyk die onderskrif by die tekening van die motor.

9.1.1 'n Taalfout kom voor. Verduidelik wat die fout is. (1)

9.1.2 Haal 'n ander voorbeeld uit die advertensie aan waarby die fout wat jy in Vraag 9.1.1 bespreek het, **nie** gemaak is nie. (1)

9.2 Verskaf 'n rede waarom "manlief se dreunende gesnork" nie met 'n tekening uitgebeeld word nie. (1)

9.3 In die boonste strook van die advertensie kom die volgende vier teenwoordige deelwoorde voor: "huilende", "dreunende", "kermende", "irriterende". Wat is die implikasie van die gebruik van hierdie woorde? (1)

9.4 Wat impliseer die gebruik van wiskundige tekens (die plusteken en die gelykaanteken) in die boonste strook van die advertensie? Betrek die konsep en die produk van die advertensie in jou antwoord. (2)

9.5 Die enigste Afrikaanse woord wat op die produk self te sien is, is die woord **VERSIGTIG**. Waarom, dink jy, is dit die geval? (1)

9.6 Verskaf 'n oorspronklike en gepaste Afrikaanse naam vir die produk. Verduidelik in 'n kort sin waarom jy dink dat hierdie naam suksesvol sal wees vir die advertering van dié spesifieke produk. (2)
[9]

20 punte

Totaal: 100 punte

IEB Copyright © 2019